

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

**İKİNCİ BÖLÜM
KARAR****METİN YALÇIN BAŞVURUSU**

Başvuru Numarası : 2014/5959
Karar Tarihi : 6/2/2019

Başkan : Engin YILDIRIM
Üyeler : Recep KÖMÜRCÜ
M. Emin KUZ
Rıdvan GÜLEÇ
Recai AKYEL
Raportör Yrd. : Derya ATAKUL
Başvurucu : Metin YALÇIN

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, bir meslek odasının faaliyetlerine yönelik olarak dağıtılan bültende yer alan yazı nedeniyle verilen disiplin cezasının ifade özgürlüğünü ihlal ettiği iddiasına ilişkindir.

II. BAŞVURU SÜRECİ

1. Başvuru 2/5/2014 tarihinde yapılmıştır.
2. Başvuru, başvuru formu ve eklerinin idari yönden yapılan ön incelemesinden sonra Komisyona sunulmuştur.
3. Komisyonca başvurunun kabul edilebilirlik incelemesinin Bölüm tarafından yapılmasına karar verilmiştir.
4. Bölüm Başkanı tarafından başvurunun kabul edilebilirlik ve esas incelemesinin birlikte yapılmasına karar verilmiştir.
5. Başvuru belgelerinin bir örneği bilgi için Adalet Bakanlığına (Bakanlık) gönderilmiştir. Bakanlık görüş bildirmemiştir.

III. OLAY VE OLGULAR

1. Başvuru formu ve eklerinde ifade edildiği şekliyle olaylar özetle şöyledir:
2. Başvurucu; serbest muhasebeci mali müşavir olup olayların meydana geldiği tarihte Balıkesir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odasına (Oda) kayıtlı olarak çalışmaktadır.
3. Katılımcı Demokrat Muhasebeci Mali Müşavirler olarak adlandırılan bir grup tarafından çıkarılan "*Fername*" isimli bültende başvuru tarafından "*Soruyoruz!...*" başlıklı

bir yazı kaleme alınmıştır. Kapak sayfasında anılan bültenin *doslar arasında elden ele dağıtılan iletişim bülteni* olduğu ve parasız dağıtıldığı bilgisine yer verilmiştir. Bültende yer alan söz konusu yazıda başvurucu, Oda Yönetim Kurulunun icraatları ile ilgili olarak birtakım iddialara yer vermektedir. Yazının ilgili kısmı şöyledir:

"BİNA NEREDE BİNA?"

Ödamız genel kurulunda grubumuzun tüm uyarılarına rağmen inşaatı devam ettirilen hatta Oda başkanı tarafından '12 ayda bitirme sözü vermiştik muhalefet eleştiriyor 2 aylık gecikme oldu' diye savunulan binamız,

28 Nisan tarihinde kaba halde iken çekilmiş fotoğrafları olan binamız. Ancak sandığı oraya koymak ve meslekaşın gözünü boyamak için seçim erteletip 45 günde cam giydirme yapılan seçimden önceki gün önündeki küçücük alana yeşillik niyetinde çiçekleri dikilen binamız,

Seçimden bu yana geçen yaklaşık 10 ayda bir çivi bile çakılamayan binamız, bültenimiz dağıtıldığında temelinin atılmasından bu yana 24 ay geçmiş olan binamız Mali Genel Kurul'da 700.000 TL ye bitecek denen şu anda 1.000.000 TL yi aşan maliyeti ile yarıda bile olmayan binamız nerede?

Bu binayı ar meselesi edinip şimdi tamamlayamayan üzerine birde tabelasını asıp önünden geçenlere afişe eden cevval kıvrak oda yöneticilerimiz bırakın 2 ayı 24 ay oldu. NEREDE BİNA, NEREDE?

BİLANÇODA GÖRÜNEN KREDİYİ HANGİ YETKİYLE KULLANDINIZ?

Alığımız bilgilere göre 31/12/2008 oda bilançosunda görünen 117.000 TL lik kredi borcu kredili mevduat hesabı olarak kullanılmıştır. Odanın kredi kartıyla yapacağı tahsilata teminatla kullanılan ve piyasalarda pek çok müşterimizin başına dert olan 'döner kredili hesap' ile krediyi hangi yetki ile kullandınız. Eğer sabit taksitli değilse ve planladığımız gibi gelir akışı olmazsa o kredinin başımıza neler getireceğini bilmiyor musunuz? aralıkta 117.000 TL olan bakiyenin 31/03/2009 tarihinde kaç bakiye olduğunu bize bildirecek misiniz? buradan doğacak faiz ve ferilerini Oda Yönetim Kurulu olarak siz mi ödeyeceksiniz? Ve hepsinden önemlisi genel kuruldan sonra kullanıldığını öğrendiğimiz bu kredi, binada hiçbir şey değişmediğine göre NEREDE KULLANILDI, NEREDE?

ODA BİNASINI YAPAN MÜTEAAHİT FİRMA, HANGİ İNŞAAT KOMİSYONU ÜYESİ MESLEKAŞIN MÜŞTERİSİDİR.

Yine sonradan öğrendiğimiz kadarıyla oda binasının inşaat işlerini yürüten firma oda inşaat komisyonunda görevli olan bir meslekaşımızın müşterisidir. Şimdi soruyoruz böyle bir şey hangi ahlaka sığar mesleki, dini, geleneksel ne dersiniz hangi ahlak böyle bir durumu kabul eder, komisyon üyesinin müşterisine iş verilmesi nasıl bir ayıptır, eğer doğruysa nasıl temizlenecektir?...

TEMSİLCİLERİN BELİRLENMESİ NEDEN 9 AY SÜRMÜŞTÜR?

...

NEDEN ODA MECLİS TOPLANTISI YAPILMIYOR?

...

YAPILAN İŞLERİ DENETLEYEN KİMSE YOK MU?

...

SM ÜNVANLI MESLEKTAŞLARIMIZIN HALİ NE OLACAKTIR?

...

SON OLARAK CEZA YAĞMURU NE ZAMAN DURDURULACAK?

..."

10. Başvurucu anılan yazı içeriğindeki "...Bu binayı ar meselesi edip, şimdi tamamlayamayan, üzerine bir de tabelasını asıp önünden geçenlere afişe eden cevval kıvrak yöneticilerimiz(...)" Oda binasının inşaat işlerini yürüten firma oda inşaat komisyonunda görevli olan bir meslektaşımızın müşterisidir. Şimdi soruyoruz böyle bir şey hangi ahlaka sığar mesleki, dini, geleneksel ne dersiniz hangi ahlak böyle bir durumu kabul eder. Komisyon üyesinin müşterisine iş verilmesi nasıl bir ayıptır, eğer doğruysa nasıl temizlenecektir.(...)" ifadeleri nedeniyle Balıkesir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Yönetim Kurulunun (Yönetim Kurulu) 9/11/2009 tarihli kararıyla Balıkesir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Disiplin Kuruluna (Disiplin Kurulu) sevk edilmiştir.

11. Disiplin Kurulunun 7/1/2010 tarihli kararı ile başvurusunun 31/10/2000 tarihli ve 24216 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Serbest Muhasebecilik, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği'nin 6. maddesinin birinci fıkrası uyarınca kınama cezası ile cezalandırılmasına, ancak anılan Yönetmeliğin 11. maddesine göre üç yıllık dönem içinde iki veya daha fazla disiplin cezasını gerektiren davranışta bulunmadığından bir derece hafif disiplin cezası uygulanarak uyarma cezası ile cezalandırılmasına karar verilmiştir.

12. Başvurucunun itirazı üzerine Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliğince (TÜRMOB) 7/4/2010 tarihinde "*meslek mensubunun oda binasının inşasıyla ilgili olarak oluşturulan satın alma komisyonunun aldığı kararlarla ilgili gazetede bazı yorumlarda bulunarak komisyon üyelerini zan altında bıraktığının görüldüğü ve bu eyleminin Disiplin Yönetmeliği'nin 5/m maddesi kapsamında kaldığı ve başvurusunun bu durumunun mesleğin vakar ve onuruna aykırı davranış olduğu*" gerekçesiyle Disiplin Kurulunun kararı kaldırılmış ve başvurusunun uyarma cezasıyla cezalandırılmasına karar verilmiştir.

13. Başvurucu uyarma cezasının iptali talebiyle dava açmış, Ankara 14. İdare Mahkemesi 31/10/2012 tarihinde idari işlemin iptaline karar vermiştir. Mahkeme kararının gerekçesinin ilgili kısmı şöyledir:

"... Dava konusu olayda; yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; davacının Oda faaliyetleri hakkında yorum ve eleştiride bulunduğu 'Fername' adlı bültenin ' Soruyoruz!...' bölümünde yer alan haberin mesleğin icrası sırasında mesleğin vakar ve onuruna aykırı davranışlarla, görevin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunulması kapsamında değerlendirilemeyeceği sonucuna varıldığından, dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık görülmemiştir."

14. Davalı TÜRMOB'un anılan karara yaptığı itiraz, (kapatılan) Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. Kurulunca (Kurul) 3/7/2013 tarihinde kabul edilmiş ve Ankara 14. İdare Mahkemesi kararı bozularak esastan incelenen davanın reddine karar verilmiştir. Kurul kararının gerekçesi şöyledir:

"Uyuşmazlık konusu cezanın verilmesine neden olan metin incelendiğinde; davacının, inşaat komisyonu üyesi meslektaşlarına karşı, olağan eleştiri sınırlarını aşan ve doğruluğundan emin olmadığı bir takım suçlamalarda bulunduğu anlaşılmıştır. Davacı metindeki demecilerini tekzip etmemiş, demeci verdiğini açıkça kabul etmiş, kişileri değil işlemleri sorguladığı yönünde savunma vermiştir.

Mahkemece, yönetmelikteki uyarma cezasının tanımından hareketle eylemin, uyarma cezası verilmesi için gerekli olan 'mesleğin icrası' ile ilgisi olmadığı yorumuyla işlemin iptaline karar verilmiş ise de; söz konusu eylemin, Yasa ve Yönetmelikte açıklandığı üzere uyarma cezası verilmesini gerektirir nitelikte olduğu, mesleki kurallara, mesleğin vakar ve onuruna aykırılık oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bu durumda davacının uyarma cezası ile cezalandırılmasına ilişkin işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir."

15. Başvurucunun karar düzeltme talebi Kurulun 26/2/2014 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

16. Ret kararı başvurucuya 2/4/2014 tarihinde tebliğ edilmiştir. Başvurucu 2/5/2014 tarihinde bireysel başvuruda bulunmuştur.

IV. İLGİLİ HUKUK

A. Ulusal Hukuk

17. 1/6/1989 tarihli ve 3568 sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu'nun "Disiplin cezaları" kenar başlıklı 48. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Mesleğin vakar ve onuruna aykırı fiil ve hareketlerde bulunanlarla, görevlerini yapmayan veya kusurlu olarak yapan yahut da görevinin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunan meslek mensupları hakkında, muhasebe ve müşavirlik hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesi maksadı ile durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre aşağıdaki disiplin cezaları verilir.

Disiplin cezaları şunlardır:

a) Uyarma; meslek mensubuna mesleğinin icrasında daha dikkatli davranması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir.

..."

18. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği'nin "Uyarma cezası" kenar başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasının (m) bendi şöyledir:

"Yukarıda sayılanlar dışında, mesleğin vakar ve onuruna aykırı davranışlarla, görevin gerektirdiği güveni sarsıcı hareketlerde bulunulması."

B. Uluslararası Hukuk

19. İlgili uluslararası hukuk için bkz. *Kemal Kılıçdaroğlu*, B. No: 2014/1577, 25/10/2017, §§ 29-31.

V. İNCELEME VE GEREKÇE

20. Mahkemenin 6/2/2019 tarihinde yapmış olduğu toplantıda başvuru incelenip gereği düşünöldü:

A. Başvurucunun İddiaları

21. Başvurucu; serbest muhasebeci mali müşavir olduğunu, meslek mensuplarına yönelik olarak çıkarılan bir bültende, üyesi olduğu meslek odasının yönetimi tarafından yapılan işlemleri sorgulayan eleştirel nitelikte bir yazı yazdığını ifade etmiştir. Başvurucu, herhangi bir mesleki unvana ya da bir meslek mensubunun adına yer vermediği şikayet konusu yazı nedeniyle disiplin cezası ile cezalandırıldığını belirterek ifade özgürlüğünün ihlal edildiğini ileri sürmüştür.

B. Değerlendirme

22. İddianın değerlendirilmesinde dayanak alınacak Anayasa'nın "*Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyeti*" kenar başlıklı 26. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

"Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. ...

Bu hürriyetlerin kullanılması, ... kamu düzeni, ... amaçlarıyla sınırlanabilir.

...

Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir."

1. Kabul Edilebilirlik Yönünden

23. Açıkça dayanaktan yoksun olmadığı ve kabul edilemezliğine karar verilmesini gerektirecek başka bir neden de bulunmadığı anlaşılan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın kabul edilebilir olduğuna karar verilmesi gerekir.

2. Esas Yönünden

a. Müdahalenin Varlığı

24. Bağlı olduğu meslek odasının yönetimi hakkında bir bültende yazdığını yazı nedeniyle başvurucuya uyarma cezası verilmiş, başvurucunun bu işleme karşı açtığı dava reddedilmiştir. Dolayısıyla başvurucunun yazdığını yazı nedeniyle uyarma cezası ile cezalandırılmasının ifade özgürlüğüne yönelik bir müdahale olarak kabul edilmesi gerekir.

b. Müdahalenin İhlal Oluşturup Oluşturmadığı

25. Yukarıda anılan müdahale, Anayasa'nın 13. maddesinde belirtilen koşullara uygun olmadığı müddetçe Anayasa'nın 26. maddesinin ihlalinin teşkil edecektir. Anayasa'nın 13. maddesinin ilgili kısmı şöyledir:

“Temel hak ve hürriyetler, ... yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, ... demokratik toplum düzeninin ... gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz.”

26. Bu sebeple müdahalenin Anayasa'nın 13. maddesinde öngörülen ve somut başvuruya uygun düşen kanunlar tarafından öngörülme, Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlere dayanma ve demokratik toplum düzeninin gereklerine aykırı olmama koşullarına uygun olup olmadığının belirlenmesi gerekir.

i. Kanunilik

27. Yapılan değerlendirmeler neticesinde 3568 sayılı Kanun'a dayanan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu Disiplin Yönetmeliği'nin 5. maddesinin *kanunla sınırlama* ölçütünü karşıladığı sonucuna varılmıştır.

ii. Meşru Amaç

28. Serbest muhasebeci mali müşavir olan başvurucuya meslek onur ve vakarına aykırı hareket ettiği gerekçesiyle disiplin cezası verilmiştir. Mesleğin icrası için üye olmanın zorunlu olduğu, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının kendine özgü disiplin kuralları vardır. Bu kurallar meslek mensuplarının birbirleriyle ve üçüncü kişilerle olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ile ahlakını korumak üzere getirilmiştir. Dolayısıyla başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında sayılan kamu düzeninin sağlanması meşru amacım taşıdığı sonucuna varılmıştır.

iii. Demokratik Toplum Düzeninin Gereklerine Uygunluk

(1) Genel İlkeler

(a) Demokratik Toplumda İfade Özgürlüğünün Önemi

29. Anayasa Mahkemesi ifade özgürlüğü bağlamında *demokratik toplum düzeninin gerekleri* ifadesinden ne anlaşılması gerektiğini daha önce pek çok kez açıklamıştır. İfade özgürlüğü kişinin haber ve bilgilere, başkalarının fikirlerine serbestçe ulaşabilmesi, düşünce ve kanaatlerinden dolayı kınanamaması ve bunları tek başına veya başkalarıyla birlikte çeşitli yollarla serbestçe ifade edebilmesi, anlatabilmesi, savunabilmesi, başkalarına aktarabilmesi ve yayabilmesi anlamına gelir. Çoğunluğa muhalif olanlar da dâhil olmak üzere düşüncelerin her türlü araçla açıklanması, açıklanan düşünceye paydaş sağlanması, düşünceyi gerçekleştirmeye ve gerçekleştirmeye konusunda başkalarını ikna etme çabaları ve bu çabaların hoşgörüle karşılanması çoğulcu demokratik düzenin gereklerindedir. Dolayısıyla toplumsal ve siyasal çoğulculuğu sağlamak, her türlü düşüncenin barışçıl bir şekilde ve serbestçe ifadesine bağlıdır. Bu itibarla düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü demokrasinin işleyişi için yaşamsal önemdedir (*Bekir Coşkun* [GK], B. No: 2014/12151, 4/6/2015, §§ 33-35; *Mehmet Ali Aydın* [GK], B. No: 2013/9343, 4/6/2015, §§ 42, 43; *Tansel Çölaşan*, B. No: 2014/6128, 7/7/2015, §§ 35-38).

(b) Müdahalenin Demokratik Toplum Düzeninin Gereklere Uygun Olması

30. Temel hak ve özgürlüklere yönelik bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklere uygun kabul edilebilmesi için zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılaması ve orantılı olması gerekir. Açık ki bu başlık altındaki değerlendirme, sınırlamanın amacı ile bu amacı gerçekleştirmek üzere başvuru aracı arasındaki ilişki üzerinde temellenen ölçülülük ilkesinden bağımsız yapılamaz. Çünkü Anayasa'nın 13. maddesinde *demokratik toplum düzeninin gereklere aykırı olmama* ve *ölçülülük ilkesine aykırı olmama* biçiminde iki ayrı kritere yer verilmiş olmakla birlikte bu iki kriter bir bütünü parçaları olup aralarında sıkı bir ilişki vardır (*Bekir Coşkun*, §§ 53-55; *Mehmet Ali Aydın*, §§ 70-72; AYM, E.2018/69, K.2018/47, 31/5/2018, § 15; AYM, E.2017/130, K.2017/165, 29/11/2017, § 18).

31. İfade özgürlüğü üzerindeki sınırlamanın demokratik bir toplumda zorlayıcı bir toplumsal ihtiyacı karşılanması amacına yönelik ve istisnai nitelikte olması gerekir. Müdahaleyi oluşturan tedbirin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığının kabul edilebilmesi için amaca ulaşmaya elverişli olması, başvurulabilecek en son çare ve alınabilecek en hafif önlem olarak kendisini göstermesi gerekmektedir. Amaca ulaşmaya yardımcı olmayan veya ulaşılmak istenen amaca nazaran bariz bir biçimde ağır olan bir müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşıladığı söylenemeyecektir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, § 51; *Mehmet Ali Aydın*, § 68; *Tansel Çölaşan*, § 51).

32. Anayasa Mahkemesinin bir görevi de bireylerin fikirlerini ifade özgürlüğü yoluyla ifade etme hakları ile Anayasa'nın 26. maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen meşru amaçlar arasında adil bir dengenin sağlanıp sağlanmadığını denetlemektir. Meşru amaçların bir olayda varlığının hakkı ortadan kaldırmadığı vurgulanmalıdır. Önemli olan bu meşru amaçla hak arasında olayın şartları içinde bir denge kurmaktır (*Bekir Coşkun*, §§ 44, 47, 48; *Hakan Yiğit*, B. No: 2015/3378, 5/7/2017, §§ 58, 61, 66).

33. Orantılılık ise sınırlamayla ulaşılmak istenen amaç ile başvuru sınırlama tedbiri arasında aşırı bir dengesizlik bulunmamasına işaret etmektedir. Diğer bir ifadeyle orantılılık, bireyin hakkı ile kamunun menfaatleri veya müdahalenin amacı başkalarının haklarını korumak ise diğer bireylerin hak ve menfaatleri arasında adil bir dengenin kurulmasına işaret etmektedir. Dengeleme sonucu müdahalede bulunan hakkın sahibine terazinin diğer kefesinde bulunan kamu menfaati veya diğer bireylerin menfaatine nazaran açıkça orantısız bir külfet yüklediğinin tespiti hâlinde orantılılık ilkesi yönünden bir sorunun varlığından söz edilebilir. Kamu gücünü kullanan organların düşüncelerin açıklanmasına ve yayılmasına müdahale ederken ifade özgürlüğünün kullanılmasından kaynaklanan yarardan daha ağır basan korunması gereken bir menfaatin ve kişiye yüklenen külfeti dengeleyici mekanizmaların varlığını somut olgulara dayanarak göstermeleri gerekir (bazı farklılıklarla birlikte bkz. *Bekir Coşkun*, § 57; *Tansel Çölaşan*, §§ 46, 49, 50; *Hakan Yiğit*, §§ 59, 68).

34. Buna göre ifade özgürlüğüne yapılan bir müdahale, zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamıyorsa ya da zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamakla birlikte orantılı değilse demokratik toplum düzeninin gereklere uygun bir müdahale olarak değerlendirilemez.

(c) Temel Hak ve Özgürlüklerin Kullanımında Ödev ve Sorumluluklar

35. Demokratik bir toplumda seçimle göreve gelmiş kişileri eleştirme ve onlar hakkında yorum yapma hakkı tanınmış olmakla birlikte Anayasa'nın 26. maddesi tamamen

sınırsız bir ifade özgürlüğünü garanti etmemiştir. Bu, Anayasa'nın 12. maddesinin, kişilerin temel hak ve hürriyetleri kullanırken uymaları gereken ödev ve sorumluluklara gönderme yapan "*Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder*" biçimindeki ikinci fıkrasından doğan bir zorunluluktur. Anayasa'nın 26. maddenin ikinci fıkrasında yer alan sınırlamalara uyma yükümlülüğü, ifade özgürlüğünün kullanımına herkes için geçerli olan bazı *görev ve sorumluluklar* getirmektedir (örnek kararlar için bkz. *Erdem Gül ve Can Dündar* [GK], B. No: 2015/18567, 25/2/2016, § 89; *R.V.Y. A.Ş.*, B. No: 2013/1429, 14/10/2015, § 35; *Fatih Taş* [GK], B. No: 2013/1461, 12/11/2014, § 67; *Önder Balıkcı*, B. No: 2014/6009, 15/2/2017, § 43). Söz konusu sorumlulukların kapsamı, başvuru konularına ve ifade özgürlüğünü kullandığı vasıtalarla göre değişir. Anayasa Mahkemesi, bir müdahalenin demokratik toplum düzeninin gereklerine *uygun* olup olmadığını incelerken meselenin bu yönünü gözmezlikten gelmeyecektir.

(2) İlkelerin Olaya Uygulanması

36. Somut olayda şikâyet konusu yazıda yer alan "*cevval kıvrak yöneticilerimiz*" ifadesi ile Odanın inşaat komisyonunda görevli bir üyesinin müşterisine iş verilmesine yönelik iddia nedeniyle başvuru hakkında disiplin soruşturması açılmış ve başvurucuya uyarma cezası verilmiştir. Başvurucunun idari işlemin iptali talebiyle açtığı dava netice olarak reddedilmiştir. Derece mahkemesi; başvuru konularına olağan eleştiri sınırlarını aşan ve doğruluğundan emin olmadığı birtakım suçlamalarda bulunduğu, eyleminin mesleki kurallara, mesleğin vakar ve onuruna aykırılık oluşturduğu sonucuna ulaşmıştır.

37. Anayasa Mahkemesi bireysel başvuru incelemesinde bireylerin anayasal hakları ihlal edilmediği sürece derece mahkemelerinin dava konusu olguları değerlendirmesine ve hukuku yorumlamasına müdahalede bulunmaz. Buna karşılık somut olayda derece mahkemesi kararında ifade özgürlüğü ile kamu düzeninin korunması arasında adil bir denge kurulduğu söylenemez. Mahkeme kararında başvuru konularını kullandığı ifadelerin türü ve kamusal tartışmalara katkı sunma kapasitesi tartışılmamış, anılan ifadelerin hangi surette mesleğin vakar ve onuruna aykırılık oluşturduğu ortaya konulmamıştır. Dahası mahkeme, bağlı olduğu Oda yönetimi ile ilgili bir ithamda bulunabilmesi için başvurucudan beyanını doğruluğunu kanıtlamakla yükümlü bir savcı gibi hareket etmesini beklemiştir.

38. Başvurucu; mesleğin icrası için üye olmanın zorunlu olduğu, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğindeki bir meslek kuruluşunun üyesidir. 3568 sayılı Kanun'un 14 ila 22. maddelerinde Odalar, nitelikleri ve faaliyet sınırları, Odaların kuruluşu, organları, Oda genel kurulunun teşekkülü ve görevleri ile organlarının seçim esaslarına yer verilmiştir. Buna göre amacı genel olarak meslek mensuplarının ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek disiplini ve ahlakını korumak olan Odanın sorumlu organları seçimi iş başına gelmektedir. Başvurucunun mevzuatta yer alan koşulları taşıdığı müddetçe Odanın organlarında görev yapmak üzere üye seçme ve üye olarak seçilme hakkı bulunmaktadır.

39. Başvurucu, üyesi olduğu Odanın Yönetim Kurulunun faaliyetlerini eleştiren bir yazı kaleme almıştır. Birtakım iddialarda bulunulan yazıda Oda binasının inşasında yapılan hatalardan Oda Meclisi toplantılarının yapılmamasına, Yönetim Kurulu tarafından kullanılan krediden Maliye Bakanlığı ile yaşanan sorunlara kadar birçok konu hakkında Yönetim Kurulundan hesap sorulmaktadır. Bununla birlikte anılan yazı ağırlıklı olarak Oda binasının inşasına yönelik eleştiriler içermekte, bina maliyetinin inşaat için ayrılan bütçenin oldukça

üstüne çıktığından ve maliyeti finanse edebilmek için yetki alınmadan kredi kullanıldığından bahsedilmektedir. Müteahhit firmanın, inşaat komisyonu üyelerinden birinin müşterisi olduğu da başvurucunun dile getirdiği iddialar arasındadır. Başvurucu, bu iddialarını isim zikretmeden sıralamıştır.

40. Oda yönetiminde söz sahibi olan, seçme ve seçilme hakkı bulunan başvurucunun Odanın kuruluş amacıyla bağdaşmadığını düşündüğü faaliyetlere muhalefet etmesinin ve taraftar kazanmak için bu görüşlerini açıklamasının demokratik bir katılım için vazgeçilmez olduğu unutulmamalıdır.

41. Başvurucu tarafından kaleme alınan yazı, bazı meslek mensupları tarafından oluşturulan bir grup tarafından yine meslek mensuplarına yönelik çıkarılan ve elden ele dağıtılan ücretsiz bir bültende yayımlanmıştır. Başvurucu, eleştirilerini Oda üyelerince takip edilen yani oldukça dar bir kesime hitap eden bir platformda dile getirmiştir. Dolayısıyla başvurucunun suçlamalarının odağında olan kişilerin kimlikleri ancak Oda üyelerince belirlenebilir. Bunun dışında başvurucu, bu kişilerin isimlerini Oda üyesi olmayan kişiler nezdinde ifşa etme girişiminde bulunmamıştır. Gerek yazı içeriği gerek başvurucunun sergilediği davranış dikkat alındığında başvurucunun söz konusu yazı ile muhalefet etme hakkını kullandığı anlaşılmaktadır.

42. Yukarıdaki hususlar dikkate alındığında başvurucunun ifade özgürlüğüne yapılan müdahalenin zorunlu bir toplumsal ihtiyacı karşılamadığı, bu itibarla demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun bir müdahale olmadığı sonucuna varılmıştır.

43. Açıklanan gerekçelerle Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine karar verilmesi gerekir.

3. 6216 Sayılı Kanun'un 50. Maddesi Yönünden

44. 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 50. maddesinin (1) ve (2) numaralı fıkraları şöyledir:

“(1) Esas inceleme sonunda, başvurucunun hakkının ihlal edildiğine ya da edilmediğine karar verilir. İhlal kararı verilmesi hâlinde ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılması için yapılması gerekenlere hükmedilir...

(2) Tespit edilen ihlal bir mahkeme kararından kaynaklanmışsa, ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldırmak için yeniden yargılama yapmak üzere dosya ilgili mahkemeye gönderilir. Yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmayan hâllerde başvurucu lehine tazminata hükmedilebilir veya genel mahkemelerde dava açılması yolu gösterilebilir. Yeniden yargılama yapmakla yükümlü mahkeme, Anayasa Mahkemesinin ihlal kararında açıkladığı ihlali ve sonuçlarını ortadan kaldıracak şekilde mümkünse dosya üzerinden karar verir.”

45. Anayasa Mahkemesinin *Mehmet Doğan* ([GK], B. No: 2014/8875, 7/6/2018, §§ 57-60) kararında, Anayasa Mahkemesince bir temel hakkın ihlal edildiği sonucuna varıldığında ihlalin ve sonuçlarının nasıl ortadan kaldırılacağı belirlenmesi hususunda genel ilkelere yer verilmiştir.

46. Başvurucu, ihlalin tespiti ile yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunmuştur.

47. Anayasa Mahkemesi, bağlı olunan meslek odasının yönetimi ile ilgili sarf edilen sözlerden dolayı verilen disiplin cezasının ve bu cezanın iptali için açılan davanın

reddedilmesinin demokratik toplum düzeninin gereklerine uygun düşmediği ve bu nedenle başvurunun ifade özgürlüğünün ihlal edildiği sonucuna varmıştır. Dolayısıyla somut başvuruda ihlalin mahkeme kararından kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

48. Bu durumda ifade özgürlüğünün ihlalinin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmasında hukuki yarar bulunmaktadır. Buna göre yapılacak yeniden yargılama ise 6216 sayılı Kanun'un 50. maddesinin (2) numaralı fıkrasına göre ihlalin ve sonuçlarının ortadan kaldırılmasına yöneliktir. Bu kapsamda derece mahkemelerince yapılması gereken iş, öncelikle ihlale yol açan mahkeme kararının ortadan kaldırılması ve nihayet ihlal sonucuna uygun yeni bir karar verilmesinden ibarettir. Bu sebeple kararın bir örneğinin yeniden yargılama yapılmak üzere (kapatılan) Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. Kurulunun (E.2013/9069, K.2013/13164) yerine bakmakla görevli mahkemeye gönderilmesine karar verilmesi gerekir.

49. Dosyadaki belgelerden tespit edilen 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin başvurucaya ödenmesine karar verilmesi gerekir.

VI. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. İfade özgürlüğünün ihlal edildiğine ilişkin iddianın KABUL EDİLEBİLİR OLDUĞUNA,

B. Anayasa'nın 26. maddesinde güvence altına alınan ifade özgürlüğünün İHLAL EDİLDİĞİNE,

C. Kararın bir örneğinin ihlalin sonuçlarının ortadan kaldırılması için yeniden yargılama yapılmak üzere (kapatılan) Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. Kurulunun (E.2013/9069, K.2013/13164) yerine bakmakla görevli mahkemeye GÖNDERİLMESİNE,

D. 206,10 TL harçtan oluşan yargılama giderinin BAŞVURUCUYA ÖDENMESİNE,

E. Ödemenin, kararın tebliğini takiben başvurunun Hazine ve Maliye Bakanlığına başvuru tarihinden itibaren dört ay içinde yapılmasına, ödemede gecikme olması hâlinde bu sürenin sona erdiği tarihten ödeme tarihine kadar geçen süre için yasal FAİZ UYGULANMASINA,

F. Kararın bir örneğinin Adalet Bakanlığına GÖNDERİLMESİNE 6/2/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Engin YILDIRIM

Üye
Recep KÖMÜRCÜ

Üye
M. Emin KUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL